

Izhaja vsak četrtek,
Velja s poštno vred in
v Mariboru s pošiljanjem
na dom
na celo leto . 3 fl.
" pol leta . 1 fl. 50 k.
" 1/4 . — fl. 80 k.
Brez pošiljanja na dom
za celo leto . 2 fl. 50 k.
" pol leta . 1 fl. 30 k.
" 1/4 . — fl. 70 k.
Posamezni listi se dobijo
pri knjigarju Novaku na
velikem trgu za 5 k.

SLOVENSKI

GOSPODAR.

Podučiven list za slovensko ljudstvo.

Naročnino sprejema vred-
ništvo v Mariboru.

Rokopisi se ne vračajo,
neplačani listi ne
prijemajo.

Oznanila se prijemajo in
plača se za navadno vrstico
če se oznanilo natisne en-
krat, 10 kr., če dvakrat,
15 kr., če trikrat 20 kr.,
in vsakokrat za kolek 30 k.

„Poduk v gospodarstvu bogati deželo.“

Štv. 46.

V Mariboru 17. novembra 1870.

Tečaj IV.

Vzhodno vprašanje.

Kakor strela iz jasnega neba je nenadoma te dni tres-
nolo vzhodno vprašanje med evropske politkarje in diplo-
mate, in jih je na prvi hip popolnoma omamilo.

Že od leta 1856 je bilo vzhodno vprašanje nekoliko
nazaj porinjeno, in le samo tedaj se je o njem govorilo, ke-
dar se je edeu ali drugi slovanski narod začel velikemu
turškemu tlačenju zoperstavljati ali sploh nekoliko gibati. —
Vsemu je vendar vsikdar in celo bila kriva Rusija preteklo
leto, ko se je v Dalmaciji podigel upor proti upeljanju nove
vojaške postave, se je taki govorilo, da jih podhujskava in
podpira Rusija, in da hoče na ta način vzhodno vprašanje
spet na dnevni red spraviti. Da je vsakega slavjanskega
gibanja in pravične opozicije posebno v Avstriji kriva Rusija,
to skorej vsi nemški časniki zmirom trobijo, ali vendar po
pravici ali ne, za to se celo ne brigajo. Ko je letos napo-
čila strahovita francosko-pruska vojska, so skorej vsa druga
vprašanja stopila iz dnevnega reda, in zunaj imenovanih
vojsk se je zadnje mesece tudi govorilo, ali samo mimo
gredé, o oropanju papeža. Na vzhodno vprašanje ni nikdo
misлил. Ko naenkrat pride 12. t. m. ta-le telegram iz Cari-
grada: „Rusija je dala v Carigradu izreči, da je dalje več
ne bo vezala pariška pogodba zastran vožnje z ladjami po
črnem morju, ker turške oklepne ladje še zmirom grozijo
Odesi in drugim krajem na morskem bregu, in ker je pa-
riška pogodba že prelomljena v dunavskih knezovinah —
ker je namreč združena Moldava in Valahija v eno krono-
vino Rumunijo. — Ruska je ta korak storila pod skrivno
pogodbo s Prusko.“ — Tako se je glasil prvi telegram iz
Carigrada, drugi telegram pa pravi, da je rusko zahtevanje
bilo kratko ostro, popolnoma odločno, in da je pre Turška
ravno tako odgovorila. Toliko iz Carigrada.

Knjaz Gorčekov pa je vsem onim vlastim, ki so pod-
pisale pariško pogodbo 30. marca 1856, t. j. tedaj vladi na
Dunaju, v Toursu, Londonu, Berlinu, Florencu in Carigradu
pa posebni okrožni naznanil, da se Rusija več ne čuti zave-
zana po članku XIV. omenjene pogodbe, dodane k čl. XIV.
neholiko zato ne, ker oni člen Rusijo osramoti in ponižuje,
nekoliko pa tudi zato ne, ker je ona pogodba že večkrat
spremenjena, posebno po dunavskih knezovinah. Članek
XIV in njegov dodatek je imel nalogo črno morje popolnoma
nevtralizirati, in zato je bilo odločeno, da Ruska in Turška
ne sme imeti na črnem morju drugih vojnih ladij, nego k
večemu 6 parobrodov, ki nosijo 800 ton, in 4 lahke paro-
brode, ki nosijo 300 ton. Dalje je še drugo sramotno do-
ločilo, ki se glasi: Rusija izreka, da alanski otokov ne
bode utrjevala in da na njih ne bode niti vojaškega niti
mornarskega zavoda izdrževala ali napravljala.

Po tem členu so bile Rusiji in njenemu vojnemu bro-
dovju na črnem morju popolnoma roke zavezane in Turčija
je bila za vselej obranjena vsakega ruskega napada od te
strani, in ji je bila tako rekoč zagotovljena neodvisnost in
celokupnost. Da je ta pogodba tako velevlast, kakor je
Ruska, strašno žalila in onečastovala, ni dvomiti. Rusiji so
se naložile dolžnosti in pravice, s katerimi naj manjša drža-
vica nebi mogla biti zadovoljna. Rusija je vendar bila v
krimski vojski premagana in vse večše evropske vlasti so
bile zoper njo, in zato je bila prisiljena sprejeti to nečastno
pogodbo, na katero vendar ni nikdar pozabila. Podpisala jo

je gotovo samo s tajnim sklepom, da jo pri prvi priložnosti
uniči. —

Če tedaj ta položaj Rusije na tanko premislimo, če dalje
premislimo razmere, ktere so sedaj postale v Evropi po fran-
cosko-pruski vojski, se celo ni čuditi, če je Rusija ono sra-
motno, neprenesljivo pogodbo naglo raztrgala in tako vzhodno
vprašanje spet spravila na dnevni red. Ta korak Rusije je
tedaj celo nepričakovan za vsakega, ki je zgornje razmere
dobro poznal. Rusija je ta korak storiti morala, to tirja od
nje njena lastna čast, ktero mora spet madežev oprati, ki ji
je napravila ona nesramna pariška pogodba l. 1856. Ciriško
pogodbo je prelomila Avstrija, Italija in Francoska pa ste
jo vrgle pod klop, ravno tako se meče pod klop sklenjena
pogodba v Pragu. Če se tedaj vse te pogodbe celo ne iz-
polnjujejo, ki niso tako sramotne za vlade, kakor je pariška
za Rusijo, zakaj pa bi tedaj morala Rusija svojo besedo držati,
ki jo tako strašno sramoti.

Upamo zato, da se Rusija takrat ne bode dala po po-
litičnih notah omamiti, temuč bode energično stopila pred
celi svet in bode zahtevala popolnoma neodvisnost in čast,
ki ji kot največji vlasti gre, kar bode tudi gotovo dosegla,
ker Francoska se ne bode mogla krenoti, Italija ima doma
dovolj opraviti, Turčija je bolena in še samo životari, Prusija
je v porazumljenju z Rusko. Avstrija, ki še doma celo ni
v redu, se ne bo mogla mešati v tuje stvari, in če bi tudi
rada branila svojega najboljšega prijatelja bolnega Turka,
bode morala mirna ostati zarad Prusije, s katero bi naši di-
plomati radi tako celo v miru živeli — — jedina Angleška
bi utegnola nekoliko hrupa napraviti, sama se vendar ne
bode zoperstavljala ruskemu velikanu, toliko politike gotovo
ima. — Po sami diplomatični poti pa se bo takrat vzhodno
vprašanje težko rešilo, ker nezaupnost, ki že zdaj više 20
let gospoduje v Evropi, je rodilo kabinetsko politiko, o kateri
politični poštenosti se celo dvomi. Ta nesrečna politika, ki
gospoduje zdaj v Evropi pri vseh večših vlastih zvun An-
gleške, je kriva, da so nastale strahovite vojske l. 1854,
1859, 1866 in 1870. Narodi so se vsikdar hoteli mirno po-
goditi, ali kabinetska politika jih je zaplela v vojsko.

Ker tedaj od nobene strani ni upati da bi se zdaj kdo
Rusiji zoperstaviti mogel, bode Rusija naj prej delala do
tega, da se bode spet mogla svobodno gibati na črnem morju
in potem do tega, da izpelje svoj blagi namen, kterege že
više 50 let izpeljati namerjava, namreč ta, da reši vzhodne
Slavjane strahovitega turškega jarma. To se bode zgodilo
gotovo, to se zgoditi mora, ker to zahteva kristjanska ljube-
zen, in ljubezen do človečanstva.

Mi Slavjani pa želimo Rusiji naj boljši uspeh v zahodu,
in našim bratom Slovanom rešitev težkega turškega jarma.

Z bojišča.

prihaja zdaj malo važnega. Prusi se zlo pripravljajo na na-
pad na Pariz, Francozi pa na brambo.

Najnovejša poročila kažejo, da se je začelo Francozom
na bojišču mnogo boljše goditi, da namreč na večih krajih
prav napredujejo in so sovražnika z velikimi trumami napadli.
30 in 31. preteč. meseca so Francozi večkrat napadli in
pobili Nemce pri Neuvilleu.

Iz glavnega kvartira generala Hartman-a pri Parizu pa

še poroča, da so 3. t. m. Francozi napadli Nemce pri Hau-u in Saussaye-ju in so jih po 5 ur trajajoči bitvi celo pobili. Nemci so zgubili kakor sami pravijo, 300 mrtvih in ranjenih. Francozi so vzeli Tlod in so se tako utrdili.

Belfort so Nemci tudi obdali. Belfort je samo vtrdjen tabor, v katerem se nahaja 20—50,000 mož.

10. t. m. je francoski general Aurelles de Paladine po dvednevni bitvi vzel spet Orleans in je Nemce, posebno Bavarce pod generalom von der Tann, popolnoma pobil, in to je največja zmaga katero so v letošnjem boju Francozi zoper Nemce imeli. Nemci so zgubili više 3000 mrtvih in ranjenih, in više 1000 so jih Francozi vjeli. Vzeli so tudi Nemcem 2 kanona in više 20 popolnoma popreženih vozov polnih municije in živeža. Bitva se je začela 9. t. m. pri Kulmiers-u, Francozi so bili zelo navdušeni, čeravno je zelo deževalo. — Nemci pravijo, da vendar francoska zmaga ni tako velika, ker niso Nemcev še dalje nasledovali; bodo pač imeli tudi svoje vzroke. Zdaj se je generalu Tann-u poslalo mnogo vojakov. Loirska francoska armada še tedaj vendar ni tako uničena kakor so pisali nemški časniki. Armada generala Tann-a se bode povejšala na 70,000 mož.

Iz Berolina se piše, da se Pariz ne bode bombardiral, ker je Bismark zvedel od Thiers-a, da je Pariz še samo za mesec dni s živežem oskrbljen, in da se bode potem tako moral podati. V enem mesecu pa se lahko mnogo spremeni.

Gospodarske stvari.

Pojasnila

postave gledé povzdige reje goveje živine.

K §. 16 d.

O trževanju z govejo živino in kar imamo od nje.

Velike imenitosti za živinorejo in za dohodek, ki ga imamo od nje, je tudi kupčija z živino, — stvar, ki je danes še slabo vrejena. Naši dosedanji živinski semnji ne ustrezajo pravičnim tirjatvam. Kupec nima nikakoršnega zagotovila, in zaradi tega kupujejo plemno živino prav redkokrat po takih semujih, na ktere gonijo večidel le pitovno živino za mesarja, s katero zatrosijo čisto okužne bolezni.

Da se zljajša nakup in prodaja plemne živine, naj bi se osnovali poleg navadnih živinskih sejmov, še posebni sejmi za plemno živino, na ktere bi se smele goniti le samo plemne živali.

Da je pa kupec na vse strani zagotavljeu, je treba potnih pisem (posov) za živino.

Potna pisma za živino.

Potna pisma za živino so pri vrejenej kupčiji s živino neobhodno potrebna, in jih je treba imeti ne le, kadar so kužne bolezni se prikazale, ampak tudi vselej pri prodaji kakove živali.

Popotno pismo kupcu pové, od koga je žival kupil in razsoja tudi v pripirnih rečeh pri zagotovitlu. Popotno pismo obvaruje tudi živinorejce, da se tako lahko ne utepe kaka okužna (nalezljiva) bolezen.

Tako pismo tudi ovira, da se živina tako lahko ne ukrade, kajti nobenega živinčeta ne smejo brez takega pisma pripeljati na sejem, in se ne sme brez njega prodati.

Taka pisma so srenji tudi gotov dohodek, ker se plačuje za vsako kakih 10 krajev. v srenjsko in oziroma v okrajno blagajnico.

Za onega, ki taka pisma napravlja, nima ta posel nikakoršnih težav. Ravnati mora vselej vestno in značajno; več nego slabo bi bilo iz postrežljivosti neresnico potrditi.

Oni, ki popotna pisma za živali napravlja, naj si bode že srenjski predstojnik ali prvomestnik ogledovalne komisije, pozna itak osebno gospodarja, ki kako žival prodá in vé tudi kako živino redi, — iz popisa, kterege iz dotičnih zapiskov (tabel) povzame. Po deželah, kjer imajo navado taka popotna pisma napravljeni, je dospela živinoreja do vrhunca; trževanje s živino je v takih deželah velike imenitosti, kajti kupec smé vselej prodajalcu zaupati, kar pri nas ni, da bi se smelo trdití.

Dohodki za spisovanje popotnih pisem za živino so tako zdatni, da je mogoče z njimi posebnega živinskega

zdravnika čisto plačevati in vrhu tega še precej ostane za živinske premije, živinske zavarovalnice in druge potrebe.

Ker se dozda morajo ta pisma postavno zastoj napravljeni in se dajejo živinorejcem tudi le zaradi živinskih kug, naj bi gospodarji skrbeli, da se jim po postavni poti sploh dovoli, da se taka pisma napravlja ter za ta posel plačuje nekoliko krajevarjev.

K §. 18.

O narečenju izprašanega živinskega zdravnika.

Da bi za sposobnega živinskega zdravnika deželni odbor skrbel, bode težko dovršiti, ker ne bode dobili toliko izvrstnih živinskih zdravnikov, kolikor bi jih trebalo.

Na avstrijskem imamo samo eno živinozdravniško šolo in sicer na Dunaju, kjer pa zdravijo skoro samo konje in pse, ter se na zdravljenje goved, ovec in prešičev premalo gleda. —

Da dobijo gospodarji pripravnih živinskih zdravnikov, bi bilo dobro, ako bi se osnovala posebna živinozdravilska učilnica za Štajarsko tam, kjer bi jej bilo mesto najbolj ugodno. Z samo živinozdravilsko učilnico pa bi tudi ne bilo pomagano; treba tudi, da se sposobni mladenčú v zavod obilo vpisujejo.

A mladenec bode še le tadaj prevzel težki posel živinskega zdravnika, ako je prepričan, da bode gotovo dobil pripravno službo, ko se izučí in mu ne bode treba, kakor do zdaj, po izšolanju stradati začeti, ker si vsak mazač več prislúži nego on. Gospodarji moramo tedaj sami na noge stopiti ter živinske zdravnike ravno tako izvoliti in jim službo preskrbeti kakor uradnikom; mi moramo za njihovo bodočnost skrbeti, ako se hočemo nadjati, da nam bodo svoje dni lahko mnogo koristili.

Zavode ali štipendije moramo ustanoviti, da se čvrsti in marljivi mladenčú morejo izučiti, ter nam koristiti kot izurjeni živinski zdravniki.

Dohodki za popotna pisma za živali bodo temu namenu posebno ustrezali. Najprej bi se moralo pri izvršitvi te postave po okrajih, kjer ni sposobnih živinskih zdravnikov kako tako pomagati, a skrbeti, da se narekó prej ko prej živinski zdravniki.

Nektere skušnje kmeta Epiharmosa v mačkinji žalosti.

IX. Kako si napravim hamburško meso.

To meso zelo slovi in je prav drago. Jaz pa si ga sam napravim. Vzemem si govedine, kolikor je mislim, da mi treba povonjenega mesa za celo leto. To govedino denem v škaf in na njo vlijem vode, v kateri se je salpeter razpusil. Salpetra je treba le toliko, da se meso dobro presoli. Potem denem meso v eden ali več piskrov, vlijem to salpetrovino na meso, in tako dolgo kuham, da se vsa voda razsopari, ter vzamem meso iz piskra in ga obesim 24 ur v dim, in tako ohranim govedino kakor drugo povonjeno meso, in si ga vzamem kosček, kedár sem lačen, in imam v mačkinji žalosti tako dobro meso, kakor ga imajo v Hamburgu.

X. Kako si moko moljev branim.

Če moka ni suha, se radi v nji vgnjezdijo moljev. Ko jih zapaziš, presejaj moko in jo na solncu posuši. Če pa jih je že preveč, porabi moko za živinsko klajo. Moljev pa se ni v moki bati, ako dobro posušeno moko v suhem kraju ohraniš, jo s platneno rjuho pokriješ in čez rjuho nekaj soli potrosiš.

Dopisi.

Iz Trsta. Vsled najvišega sklepa 20. oktobra t. l. ima vlada pri nas napraviti višo realko z nemškim učnim jezikom. Vlada sama bo iz državne blagajnice plačevala vse stroške. Italijani se nad to določno napravo zelo jezijo. Že državna gimnazija jim je tru v peti, ker se v njej nemški podučuje, tim bolj jih je pri zadnjih pruskih zmagah razjezila določena realna šola. Sprva so po vsej pravici v svojem dnevniku „Cittadinu“ vlado hudo napadli zaradi njene pristranosti. V Trstu živi, je povdarjal omenjen laški list,

jako malo Nemcev, drugi stanovalci so ali Italijani ali Slovenci. Za Italijane ali Slovence vlada nič noče potrošiti iz državne blagajnice, za pešico Nemcev pa pri vsaki priliki ustanovlja drage naprave. In davke po večem le prvi v blagajnico nosijo.

Ta prepričanje med vladno nemško stranko pa italijansko se tudi vname pri seji mestnega svetovalstva 4. t. m. med vladnim zastopnikom dvornim svet. Jenyom in mestnimi odborniki. Štirje odborniki med njimi tudi iz okolice izvoljen dr. Nakič so vlado zaradi ustanovljene nemške realke hudo napadli. Jenny se je kot pravi nepripravljenec zagovarjal. Med drugimi je tudi omenil: Ker mestno svetovalstvo z mestnimi dohodki le za Italijane in italijanske šole skrbi, za tukaj bivajoče Nemce pa nič ne stori, je bila vlada prisiljena, nemško realko na svoje stroške ustanoviti. Dobro, g. dvorni svetovalec! Vlada vé, da Italijani tudi za tržaške Slovence nič ne storijo, teh pa je 7 do 8krat več v mestu kakor Nemcev. Vlada naj tedaj tudi za nas potrebne šole priskrbi. — Odborniki slovenske okolice! ali bote molčali? Gosp. Nakič, oglasite se za domačine!

Zgodovinski spominki.

(Kdo je na Štírskem naj poprej železo plavil (raztapljal) Slovenec ali Nemeec?)

(Spisal Davorin Trstenjak.)

Dežela, ktera se sedaj veli štírska, po Nemcih počeena: v „Steier“ — štajerska, se je nekda je velela: Norik, Norjansko, to je dežela norovitega sveta, v katerem je polno nor — to je dolin, ponikev, grabnov, krnic, dupelj itd. Ta dežela, v kateri Slovenci že od starodavnih časov prebivajo, je že za Rimljanov slovela zavoljo bogatih rud, iz katerih so kopali zlato in železo, posebno norjansko jeklo je bilo zelo čislano. Imenitne orožnice so bile v Lavorjaku, v dnešnji gornji Avstriji, kjer stoji mestece Lorch, dalje v Karnutu, v okolici današnjega Hainburga. Od leta 847 je v štírski deželi obrtnija zelo trpela, nemški divjaki, Heruli, Rugi, Alemani so razsajali po lepi zemlji, od leta 495 do 625 do 226 po Krist. rojstvu pa nemški Gotini, in do začetka osmega stoletja pa Huni (Pesjani) in pa Obri. Ko so slednji bili premagani in pokončani, so sopet po gornještírskih planinah skriti Slovenci začeli v rudnikih delati, in iz napisa, ki je bil na steni eisenercke stene postavljen, sedaj pa že zabrisan, sezvemo, da so leta 712 eisenercki rudnik odprli, tadaj pa so, kakor je zgodovinsko resnično, po vsem gornjem Štírskem še Slovenci stanovali.

Nemški zgodovinar Muchar, sicer v svoji strasti in neprijaznosti ne da veljati, da bi Slovenci znali železo plaviti, in da bi Slovenci takrat že gojevali umetnosti, dasiravno nam nemški letopisci pripovedajo, da je Koroško-Slovenski vojvoda Jugov imel na svoji mizi iz zlata napravljene sklede in bokale.

Ali mi še imamo druge dokaze, da so res Slovenci železo znali plaviti, in to so slovenske besede, ktere tadajni nemški pisatelji rabijo za delavce, kteri so železo raztapljali. Oni je imenujejo: Pläer, in hrame v katerih so železo plavili: Pleehaus, Pläuhaus, Plaubaus, v admonški dolini v okrožju junskega potoka (Johnsbach) še je breg Pläberg, Plähberg v starih listinah imenovan, kjer se še sedaj najdejo sledovje železnih rud. Kaj so besede: Pläer, Pleer, druga kakor dialektične (narečne) oblike za: Plavar, Plaver, kjer v Koroški slovenščini se glasnik *v* spreminja v *j*; primeri besede: zavec in zajec — zec, ime: Dobrajec, Dobrajc za: Dobravec*). Vsi slovenski jeziki poznajo besedo: plaviti, v pomenu: „raztopiti, facere ut fluat, sveča se plavi, plavež, plavž, schmelzofen. Nemeec rabi za besedo: železo plaviti, izraz: schmelzen, na nemško: blähen, se ne more misliti, ker ta pomenja napuhnoti, naduti, v tropičnem pomenu otekati. Besede: Pläer, Pleer, Pleehaus, Pläuhaus se je le še ohranila do leta 1448, pozneje se rabi zmirom nemška: Eisenschmelzer, Schmelzofen, Schmelzhaus — goruje Štírsko se je vse ponemčilo, in tako je tudi častivredni izraz: plavar, plaver, plajer, plavž se zgubil; pri Gradcu še opominja gora Plavuč, nad ktero so nekda je stala plavišča, plaveži na staro poznamenovanje.

*) Glasnik v prestopi v *j*, tudi v moravščini, kjer čuješ: tatuj za tatov; v bolgarsčini in srbsini, kteri govoró voljujski za volovski

V listinah od leta 1205 se imenujejo naj imenitniši plaveži na: Palti, Lesniki (ponemč. Liesing.), Lobniku (Lobming) Stavnici (Stainz), Bistrici (Feistritz), Ingerniku (Ingering), v Pelisi (Pölsen, Pöls), kar, kakor vsak lahko vidi, so sama čisto slovenska imena. Da beseda: Pläer, Pleer, se je rabila v pomenu plavar, raztopljav, pričujejo latinske prestave: „Ferri fusores“, ako bi bila iz nemškega bläher izpeljevati, bi jo prestavili v: inflatores.

Drugokrat bom razložil, da so Slovenci tudi naj prvi bili, kteri so sol kopali in varili.

Politični ogled.

Adresna komisija gospodske zbornice je imela 8. t. m. svojo prvo sejo. Schmerling, Lichtenfels in C. Auersperg so strašno hudo divjali proti ministerstvu, posebno zato, da na Českem pre vlada anarhija. C. Auersperg je posebno grajal vlado, da še ni odstavila českega deželnega nadmaršala, ki je sicer voljen v državni zbor, ali vendar noče priti. Ministerstvo so zagovarjali Potocki, Taaffe, Stremayer in Tschabuschnigg. Trdi se, da so ministri vsa očitanja prav dobro odbili.

Gospodske zbornice adresni odbor je oznanil svojo adresno do cesarja, v kateri se ne nahaja nič posebnega novega. Na eni se v nji nahaja starih ustavovernih tožeb proti vezdajnemu ministerstvu, kake so se že dalje brale v dunajskih listih. Nobena pot ni zaznamovana, po kateri bi se država mogla rešiti iz nevarnosti, ktere ustavoverneži povsod vidijo. Centralistična stranka si v tej adresi obeta, da mora ta adresna pokopati ministerstvo že zato, da bode pod novim ministerstvom mogoče voliti v delegacije, kajti čakati z volitvami v delegacije, bi bila graje vredna labkomiselnost. „Moramo hitro naprej, da nas ne najde nepripravljenih nevihta, ki jasno stoji na obnebu“ — vzhodno vprašanje — pravi „N. fr. Presse“.

Državni zbor je imel sejo 9. t. m., in k tej seji je že tudi prišlo nekoliko neposrednje voljenih in ustavovernih českih poslancev ter je storilo navadno obljubo. Voditelj kupčijskega ministerstva je predložil postavne načrte, med ktere spadajo tudi ti, da se naj napravi železnica iz Lvova do gališko-ogerske meje, in železnica med Beljakom in Trebiž-om, dalje je tudi predložil neko kupčijsko in brodersko pogodbo s Španijo. Volil se je odbor, ki ima pregledati volitve v Česki. Potrdil se je tudi nasvet Paskontinijev, naj se odgovori na prestolni govor z adresno.

V seji 10. t. m. je ministerski predsednik predložil postavno, po kateri bi se smeli davki naprej pobirati in po letošnji finančni postavi denarji trošiti za dobo od 1. januarja do konca marca l. 1871, na dalje naznanja, da so delegacije sklicane v Pešt na 21. novembra t. l., in da naj zbornica predsedništvu preskrbi, kar je v ta namen potrebno. Minister uka, g. Stremayer je predložil tri postavne o učiteljskih zadevah. 5 nemško-bemskih poslancev je spet prišlo v državni zbor in storilo navadno obljubo. Volil se je tudi adresni odbor. Voljeno je 12 ustavovernežev in trije Poljaki. Paskontini je nasvetoval, da bi smeli vsi poslanci se vdeležiti debate adresnega odbora. Predlog je padel, Stremayer je glasoval proti njemu. Petrino pa za njega.

Ministerska kriza je še zmirom na dnevnem redu, in pravi se, da bode novo ministerstvo imenovano prej ko se bode začela adresna debata v državnem zboru. Na Dunaju se je že razglasila ta-le ministerska lista: Potocki, predsednik; Rechbauer, notranje; Hopfen, finance; Unger, pravosodja; Giskra, deželne brambe; Rokitanski, uka; Mayerhofer, kupčijstva; Groholski, kmetijstva; Sapiha, minister za Galicijo.

Na Českem so neposredne volitve v državni zbor končane. V velikem posestvu se vendar po volitvi ni moglo priti do cilja, in so se zato morali poslanci izžrebat, ker nobeden ni dobil potrebne absolutne večine, in ker vladni komisar ni dovolil ožejše volitve. Na to nepostavno zahtevanje so neki konservativci odšli. Pri izžrebanju je bilo voljeno 8 konservativcev in 7 ustavovernežev, zadnji so šli v državni zbor. Še pred volitvijo so konservativci e. k. namestniku izročili protest proti veljavnosti neposrednih volitev, kteri so se le samo zato udeležili, da bi se samovlastnosti česki ne godila krivica.

Tekoče leto so tedaj Čehi morali 4krat voliti, in ven-

dar se zato niso ustavne zmešnjave v Avstriji niso celo nič popravile. Volitve so zadost jasno kazale, da decemberska ustava dozdej v Česki še ni našla tleh, temuč s zadnjo volitvo se je vezdajnemu ministerstvu res podpisal popotni list. —

Beust je poslal v Berolin neko pomirajčo noto za stran francoske vojske, to vtikanje Beusta v ptuje zadeve, se je v Berolinu in Versailles-u slabo sprejelo, in Beustu se je jezno odgovorilo, da se on nima nič utikati v te zadeve, ker je avstrijska vlada taki iz početka boja se tudi začela na boj pripravljati in poprek se naj briga za svojo hišo. — Med Prusko in Avstrijo še tedaj prijateljstvo ni utrdjeno.

Severno-nemški državni zbor se bode sošel v Berolinu pa ne v Versailles-u, kakor je bilo rečeno.

Zastran zedinjenja Nemške se še zmirom ne morejo pogoditi. Bavarska še namreč zmirom nasprotuje in tirja, naj se sedajna severno-nemška ustava spremeni v državno ustavo za vso Nemčijo. Bismark vendar noče popustiti svojih pruskih ustav. Berolinski časniki zato ostro pišejo proti Bavarski, in jej žugajo s silo, ako se nebi podala z lepega. Če Bavarci tedaj ne bodo popustili, jih bodo Prusi silili, to bode tedaj lepa hvala za vezdajno postrežbo. Bavarski ministri se pričakujejo iz Versailles-a nazaj.

Francoska vlada je poslala tujim vlastim okrožno pismo v katerim razlaga, da je Prusija s tim, da je završla začasno pomirje, spet dokazala, da hoče vojsko edino in samo iz osebnih razlogov nadaljevati, in da jej ni mar niti za koristi svojih podložnikov, še manj pa za koristi onih drugih Nemcev, ktere je s seboj potegnola v vojsko.

V Londonu je zadnja ruska okrožnica zastran parizke pogodbe napravila strašen hrup, in pravi se, da je angleška vlada poslala taki energično noto v Petrograd, v kateri je izrekla, da nikakor ne bode zapustila Turka, temuč, če bo potreba, ga bode tudi z orožjem podpirala. Zadnji telegrami iz Londona kažejo vendar, da si je Angleška to stvar vendar nekoliko bolj premislila, in da se zdaj že govori o nekem kongresu, pri katerem bi se ta stvar naj poravnala.

Ruska je zdaj sklicala sve svoje odpuščene vojake k armadi, ktero zbira blizo mesta Skulan v Besarabiji. Že više 4 mesece so se delale v Ruski vse mogoče priprave za vojsko in fabrike za orožje, in municijo so delale noč in dan, tudi topovi so se marljivo zlivali.

Italijanski kralj hoče 1. decembra priti v Rim. Hrvaški zbor se ni mogel odpreti, ker ni prišlo zadosti poslancev.

Novičar.

(Trgatev na Štajarskem) je bila letos zlo slaba, posebno so prišli slabi glasi iz ljutomerskih, Radgonskih in sploh iz spodnjih krajev, v katerih najboljšje vino raste, da se je tamo zlo malo nabralo v nekih krajih, skoraj še tretjina ne od lani, in da je vino slabo. V zgornjih krajih proti Lučam in Arnošu, Lipnici itd. je trgategv bila bolj obilna. Novo vino ima še pri vsem tem da je slabo, še precej dobro ceno, akoravno je še mnogo starega vina v kletih, se prodava po 5 do 8 gold. vedro. Iz Ogerske se tudi naznanja, da se je tudi tam trgategv slabo obnašala, da se je mnogo manje vina nabralo, kakor se je pričakovalo in da tudi dobro ni.

(Kojanska čitalnica) napravi 20. t. m. besedo z deklamacijami, petjem in tombolo. Uljudno vabimo vse ude in rodoljube. Dne 27. t. m. bo pa vsled obče želje udov občni zbor, kjer se bo govorilo in sklepalo o raznih zadevah, ktere le občni zbor reševati sme.

(Prodaja iz našega cesarstva v ptuje dežele.) V prvih sedmih mescih se je iz našega cesarstva prodalo letošnjega leta 50,194 goved, 19,535 telet, 151,045 ovac in koz in 187,101 svinj.

(Za svetno razstavo) leta 1873 na Dunaju se je že po dobrovoljnih prineskih nabralo 5 milijonov in 932,025 gold. in se še zmirom dalje nabira.

(Kotli mesto kanonov.) Kake zvižaje rabijo Prusi v vezdajni vojski, se vidi tudi iz sledečega: Ko so Prusi namreč obseli Metz, so napravili grozne nasipe in rove, zlasti pa tudi eno ogromno baterijo, ki je imela same velike kanone. Pri nekem napadu so Francozi to grozno baterijo vzeli, in smeha ni bilo ni konca ni kraja, ko so videli, da so Prusi na lafete mesto kanonov navezali kotle. Taka strašila so od daleč res prav grozna videti.

(Ekscelencija minister tabak-trafikan.) Dunajski časniki pišejo zlo čudne stvari o tem, kaj more vse postati dunajski minister. Dr. Hasner, ki je bil pred kratkim še minister uka in bogočastja, se je ločil od svoje žene, ne vendar od svoje lepe vnuke. Prizadeval si je tedaj, da bi dobil tabakovo trafiko. Zala vnuka je vendar bila Francoskinja, po avstrijskih postavah pa ne more noben ptujec dobiti ces. kr. trafike. Kaj je tedaj bilo storiti. Bivši minister Hasner vendar ni prišel v zadrego, in je na svoje imé prosil, naj se mu podeli tobakova trafika. Da jo je dobil, ni bilo dvomiti. Naključilo se je vendar, da je trafika dobila neko tožbo, vsled ktere je bil minister Hasner kot lastnik trafike k sodnji poklican. Na poklici je stal napis: „Njegovi ekscelenciji gospodu L. žl. Hasner-ju, c. k. tabaktrafikanu.“

(Vranjska narodna čitalnica) bo 20. t. m. obhajala slavni spomin dr. Fr. Prešerna. Da se ta svečanost kolikor mogoče dostojno in slovesno vrši, je tudi „odsek za podučljivo prednašanje“ sklenil sledeči načrt besede: 1. govor v spomin Prešernov, 2. znanstveni govor „o vojski“, 3. deklamacije, navzmes 4. petje in 5. godba. — Uljudno se k tej svečanosti vabijo čitalničarji, pa tudi naj seboj pripeljejo druge poštene ljudi, zunajne nečitalničarje.

(Čitalnica v Pasjej vasi v Istriji) napravi dne 20. t. m. besedo z igro „Oproščeni jetnik“ in tombolo, ter vljudno vabi vse ude in druge domoljube. Začetek ob 5. uri zvečer. Čitalnični odbor.

Dve novi slovenski knjigi. Mladenček Dominik Savio,

gojenec v ustavu sv. Franciška Salezija v Turinu. V laškem jeziku spisal duhoven Janez Bosko, vodnik tega ustava, slovensko uravnal L. Jeran, duhoven ljubljanske škofije. Ta knjiga izhaja v zvezkih, katerih so že trije prišli na svetlo. Zvezek se dobi za 10 kr. —

Papeževa nezmotljivost

kratko pojasnjena vernim Slovincem v poduk. Obe knjigi je založila in na svitlo dala katoliška družba za Kranjsko in se dobivate pri

Eduardu Ferlincu,

knjigarju v Mariboru v gosposki ulici.

Tržna cena pretekli teden.

	V Varaždinu		V Mariboru		V Celju		V Ptuj	
	fl.	k.	fl.	s.	fl.	k.	fl.	k.
Pšenice vagan (drevenka)	4	50	4	85	5	80	4	50
Rži	3	84	3	75	4	—	3	50
Ječmena	3	—	0	00	3	60	3	30
Ovsa	1	95	1	90	2	20	2	—
Turšice (koruze) vagan	2	78	3	70	3	20	3	30
Ajde	2	55	2	80	3	60	2	30
Prosa	2	70	2	90	3	40	2	80
Krompirja	1	30	1	45	1	60	1	—
Govedine funt	—	18	—	27	—	24	—	26
Teletnine	—	24	—	26	—	24	—	28
Svinjetine črste funt	—	28	—	26	—	24	—	25
Drv 36" trdih seženj (Klafter)	9	—	10	50	9	—	11	—
" 18" "	—	—	6	50	0	—	—	—
" 36" mehkih "	4	—	—	—	6	50	7	—
" 18" "	—	—	4	60	—	—	—	—
Oglenja iz trdega lesa vagan	—	80	—	60	—	50	—	70
" " mehkega "	—	50	—	50	—	45	—	60
Sená cent	1	40	1	80	1	70	2	—
Slame cent v šopah	1	50	1	60	1	—	1	70
" " za steljo	1	25	1	—	0	70	1	—
Slanine (špeha) cent	44	—	42	—	45	—	38	—
Jajec pet za	—	10	—	10	—	10	—	10

Napoleondor velja 10 fl. 1 kr. a. v.

Ažijo srebra 122.75.

Narodno drž. posojilo 65.40.

Loterijne srečke.

V Trstu 12. novembra 1870: **20 77 44 59 13**

Prihodno srečkanje je 26. novembra 1870.